

Sikkerhets- boken

Din sikkerhet, vår
felles interesse!

Holdninger til sikkerhet,
miljø og lønns- og
arbeidsvilkår

NØDTELEFONER FOR ØYEBLIKKELIG HJELP

Brann: 110
Politi: 112
Ambulanse: 113

Lokale nødtelefoner:

Brann:

Politi:

Legevakt:

Arbeidstilsynet: 815 48 222

Andre viktige lokale telefonnummere:

.....
.....
.....

Notér alarmtelefonene etter alarmtelefonliste med
varslingsprosedyre som skal være oppslått ved
telefonen på din arbeidsplass:

.....
.....
.....

INNHALDSFORTEGNELSE

Nødtelefoner	2
Innholdsfortegnelse	3
1. Innledning.....	4
2. Målsetting, motivasjon og ansvar	5
3. Forsvarsbyggs oppgaver og plikter	6
4. Din arbeidsgivers (entreprenørens) plikter	9
5. Dine plikter – din oppfølging.....	15
6. Hvordan ulykker kan unngås.....	20
7. Når ulykken har skjedd	23
8. Informasjonsberedskap.....	27

ERKLÆRING

for mottatt sikkerhetsboken og orientering	29
--	----

MELDING

om uønsket hendelse.....	31
(avviksmelding/melding om nestenulykke)	

VARSLING

Sentral varslingskanal	35
------------------------------	----

1. INNLEDNING

Forsvarsbyggs sikkerhetsbok er ment å gi praktisk informasjon, hjelp og rettledning, med vekt på motivasjon for deg som arbeidstaker.

Sikkerhetsboken er et ledd i det forebyggende arbeidet med sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) og forebygging av sosial dumping, samt ytre miljø i gjennomføringsfasen.

Boken bygger på gjeldende lover og forskrifter.

Målgruppe:

Alle som arbeider på
Forsvarsbyggs bygge- og
anleggsplasser.

1.01 OM FORSVARSBYGG

Forsvarsbygg er Norges største eiendomsforvalter og er direkte underlagt Forsvarsdepartementet. Forsvarsbygg bygger, drifter og selger eiendommer for Forsvaret.

Forsvarsbygg har avdelinger over hele landet, og forvalter en totalkapital på 38 milliarder kroner.

2. MÅLSETTING OG MOTIVASJON

2.1 FORSVARSBYGGS MÅL

er at alle som jobber på våre bygge- og anleggs- plasser, skal bidra til at arbeidet planlegges og gjennomføres uten at det medfører negative konsekvenser på:

- Menneskers liv, helse og lønns- og arbeidsvilkår
- Miljø og samfunn
- Materiell og utstyr

Derfor skal arbeid med SHA, ytre miljø og forebygging av sosial dumping prioriteres på lik linje med produksjon, økonomi og fremdrift.

Det betyr at det settes fokus på motiverende tiltak, slik at;

- Du skal få en positiv opplevelse av din arbeidssituasjon, og føle trygghet mot skader og yrkesrelaterte sykdommer.
- Du skal kunne bidra til å skape et godt indre- og ytre miljø.
- Utenlandske arbeidstakere har lønns- og arbeids- vilkår som er likeverdige med de vilkår som norske arbeidstakere har.

For å nå disse målene, kreves det kunnskap,

dyktighet, forståelse, ansvar og omsorg fra alle.

3. FORSVARSBYGGS OPPGAVER OG PLIKTER

Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser (Byggherreforskriften) pålegger Forsvarsbygg som byggherre å påse at sikkerheten til de som utfører arbeid på våre bygge- og anleggsplasser, blir ivaretatt av den enkelte arbeidsgiver.

- Forsvarsbygg skal i prosjekteringsfasen sørge for at det lages en SHA-plan, som skal oppdateres og etterleves i utførelsesfasen.
- Forsvarsbygg skal utpeke en eller flere koordinatore for SHA-arbeidet.
- Forsvarsbygg skal sørge for at forhåndsmelding til Arbeidstilsynet blir sendt inn.

Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter skal bidra til at ansatte i virksomheter som utfører tjenester og bygge- og anleggsarbeider for offentlige oppdragsgivere, ikke har dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av gjeldende allmenngjøringsforskrifter eller lands-omfattende tariffavtaler.

- Forsvarsbygg har i sine kontrakter stilt krav om at ansatte hos leverandører og eventuelle under- leverandører som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, har lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med forskriften.
- Forsvarsbygg gjennomfører nødvendig kontroll av om kravene til lønns- og arbeidsvilkår overholdes.
- Forsvarsbygg ønsker å bli gjort kjent med mistanker om sosial dumping.
- Forsvarsbygg har rett på innsyn og dokumentasjon rundt forhold som gjelder lønns- og arbeidsvilkår.

4. DIN ARBEIDSGIVERS (ENTREPRENØRENS) PLIKTER

Din arbeidsgiver skal sørge for at du blir gjort kjent med, eller deltar i følgende:

4.1 SHA-PLAN

Din arbeidsgiver skal videreføre Forsvarsbyggs SHA-plan for prosjektet.

Ved arbeidsoperasjoner med lite erfaringsgrunnlag eller stor risiko skal entreprenøren før arbeidet igangsettes kartlegge farer og problemer, og på denne bakgrunn vurdere risiko. Entreprenøren skal deretter utarbeide planer og tiltak (for eksempel sikker jobb analyser (SJA).

4.2 INTRODUKSJON MED VEKT PÅ SHA OG YTRE MILJØ

Din arbeidsgiver skal gjennom et møte/samtale orientere alle som skal arbeide på bygge- og anleggsplatsen om hvordan det forebyggende SHA- og ytre miljøarbeidet er lagt opp.

Din arbeidsgiver skal gi deg nødvendig opplæring for å nå våre felles mål.

4.3 HOVEDBEDRIFT

Forsvarsbygg har som følge av arbeidsmiljøloven utpekt en hovedbedrift for det arbeidet du er en del av. Hovedbedriften skal samordne verne- og miljøarbeidet på bygge- og anleggsplassen når flere virksomheter jobber på samme arbeidsplass. Husk oversiktslister.

4.4 SIKKERHET PÅ BYGGE- OG ANLEGGSPLASSEN

Din arbeidsgiver skal eksempelvis sette fokus på:

- Atkomstforhold/parkering
- Brakkeforhold, vask/lomp/spis-hvil
- Informasjonstavle
- Forsvarlige arbeidstidsordninger
- Lagerforhold/varemottak/internt transport
- Nødvendig opplæring: dokumentert og sertifisert sikkerhetsopplæring
- Bruk av byggestrøm, oppvarming, vann, avløp og annen spesiell rigg for dine arbeidere
- Byggegjerd, lukking, låsing
- At sikkerhetsboken/beredskapsplan og gyldige arbeidsbeskrivelser blir gjennomgått
- Personlig verneutstyr for egne oppgaver
- Verneombud/verneleder/vernerunder/rapporterings
- Førstehjelpsutstyr – plassering og bruk
- Sikkerhetsregler ved bruk av

stillaser/maskiner/ utstyr etc.

Arbeidsutstyr skal være i forsvarlig stand, og kun brukes av opplært personell.

- Kranbruk skal kun skje på anviste plasser

4.5 YTRE MILJØ – AVFALLSHÅNDTERING

Din arbeidsgiver skal sørge for å gjennomgå og ivareta:

- Avfallsplan og evt. miljøsaneringsbeskrivelser
- Retningslinjer vedrørende bruk av støyende utstyr
- Krav til rydding etter eget arbeide
- Særskilte krav ved bruk av anleggsmaskiner

4.6 HELSE- OG MILJØFARLIGE STOFFER

Den som bringer helse- og miljøfarlige stoffer inn på bygge- og anleggsområdet skal på forhånd gi Forsvarsbygg følgende opplysninger:

- Produktdatablad over helseskadelige stoffer
- Mengde
- Lagring
- Bruksområde
- Plan for når det helsefarlige stoffet blir sendt vekk

Din arbeidsgiver er pålagt å holde ajourført stoff- kartotek.

4.7 LØNN- OG ARBEIDSVILKÅR

Arbeidsavtale

Arbeidsgiver plikter å inngå skriftlig arbeidsavtale i alle arbeidsforhold.

Arbeidstaker har rett til å la seg bistå av en tillitsvalgt eller annen representant både ved utarbeidelse og ved endringer i

arbeidsavtalen. Arbeidsavtalen skal inneholde opplysninger om forhold av vesentlig betydning i arbeidsforholdet, herunder tidspunktet for arbeidsforholdets begyn- nelse, forventet varighet dersom arbeidsforholdet er midlertidig, arbeidstakerens rett til ferie og feriepenger og reglene for fastsettelse av ferie- tidspunktet, den gjeldende eller avtalte lønn ved arbeidsforholdets begynnelse, eventuelle tillegg

og andre godtgjøringer som ikke inngår i lønnen, for eksempel pensjonsinnbetalinger og kost- eller nattgodtgjørelse, utbetalingsmåte og tidspunkt for lønnsutbetaling, lengde og plassering av den avtalte daglige og ukentlige arbeidstid, og lengde av pauser.

5. DINE PLIKTER – DIN OPPFØLGING

5.1 KONTRAKTEN

I kontrakten som entreprenøren har inngått med Forsvarsbygg er det lagt stor vekt SHA, ytre miljø og forbygging av sosial dumping.

Det innebærer at vi har forventninger til at også du setter fokus på forebyggende arbeid. Det er din plikt å ta arbeidet med SHA, ytre miljø og forebygging av sosial dumping på alvor.

5.2 ADGANG TIL BYGGE- OG ANLEGGSSOMRÅDET

Alle skal:

- Respektere de verne- og sikkerhetsregler som introduksjonsmøtet og sikkerhetsboken beskriver
- Gjøre seg godt kjent med sikkerhetstiltakene
- Ha adgangsbevis til bygge- og anleggsområdet der dette er pålagt
- Ha ID-kort for bygge- og anleggsplasser utstedt av arbeidstilsynet
- Registrere seg inn og ut av bygge- og anleggs- plassen

Besøk:

- Besøkende skal bruke verneutstyr slik det blir spesifisert
- Den som mottar besøk er ansvarlig for at

- besøkende blir gjort kjent med
sikkerhetsregler, bruk av verneutstyr osv
- Uvedkommende har ingen adgang til
anleggs- området

- Omvisning/fotografering skal koordineres via Forsvarsbygg ved kommunikasjons- eller prosjektleder

5.3 PERSONLIG VERNEUTSTYR

- Hjelmskjørt, vernesko samt klær med minimum synlighetsklasse 2 skal brukes på hele bygge- og anleggsområdet
- Vernebriller skal brukes når det er fare for sprut på øyet f.eks. ved bruk av vinkelsliper, gjerdesag, boltepistol med mer
- Hørselsvern skal brukes ved støynivå over 85 dB
- Åndedrettsvern skal brukes når det er støv og gass i lufta
- Annet verneutstyr skal brukes når dette er spesielt påkrevet

5.4 BRUK AV HELSEFARLIGE STOFFER

Når du benytter helsefarlige stoffer, skal du i forkant ha gjort deg kjent med:

- Faremomenter
- Tiltak for å hindre skader
- Tiltak for å utbedre/behandle skade.

5.5 EN RYDDIG ARBEIDSPASS ER ENSIKKER ARBEIDSPASS

Forsvarsbygg krever en ryddig og ordentlig arbeidsplass, fordi vi mener dette sikrer:

- Din sikkerhet
- Din trivsel
- Din effektivitet

Dette betyr for eksempel at:

- Alt materiell, verktøy og utstyr skal lagres på egnet sted når det ikke er i bruk
- Atkomstveier må holdes åpne og fri for materiell og avfall og være godt belyst
- Du skal rydde og rengjøre etter eget arbeid
- Restmaterialer skal fjernes kontinuerlig
- Kildesortering blir foretatt etter fastsatt plan
- Støv- og luktgenererende utstyr, uten egnet avsug, ikke blir benyttet innendørs
- Feiekost skal kun benyttes der andre metoder ikke er mulig

5.6 KRAV TIL KVALIFIKASJONER

Det er satt krav til at dine kvalifikasjoner skal tilfredsstille gitte krav og at de kan dokumenteres. For eksempel:

- Kranførerbevis
- Truckførerbevis
- Maskinførerbevis
- Spengstoffsertifikat
- Stillasbyggerbevis
- Elektromontørbevis osv

5.7 SERTIFIKATPLIKTIG UTSTYR

Alt arbeidsutstyr, utstyr for hengende last og løfte- redskap som er underlagt krav om årlig sakkyndig kontroll, skal det til enhver tid kunne fremlegges dokumentasjon for.

Du må medvirke til at alle sertifikater, kontrollbevis og instruksjoner foreligger før utstyret bringes inn på bygge- og anleggsplassen.

Husk at alt løfteutstyr skal merkes med fargekode som viser dato for sakkyndig kontroll.

Utstyr som ikke tilfredsstiller gitte krav kan bli forlangt fjernet.

5.8 DAGLIG KONTROLL

Utstyr/kjøretøy/maskiner skal daglig kontrolleres med tanke på sikkerhet og miljø.

Alle uregelmessigheter meldes fra til nærmeste overordnet.

Utstyr som medfører fare for skader på person eller omgivelser skal selvsagt ikke brukes.

5.9 BÅLBRENNING

Lov mot forurensning forbyr bålbrekking av alle typer avfall

5.10 RUSMIDLER

- Det er strengt forbudt å være i besittelse av, eller nyte rusmidler på bygge- og anleggsplassen
- Personer som er påvirket av rusmidler i arbeids- tiden, skal vises bort

5.11 AVVIK OG AVVIKSBEHANDLING

Avvik er: Ethvert forhold som bryter med aktuelle lover, forskrifter, egne vedtatte rutiner og prosedyrer.

Nestenulykker er: Tilløp til hendelser som kan resultere i alvorlige ulykker med personskade, brann/eksplosjon, lekkasje med utslipp til ytre miljø eller materielle skader.

ANSVAR for melding om avvik/nestenulykker: ALLE (Bruk gjerne blankettene bakerst i boka)

5.12 REAKSJONSMØNSTERVEDBRUDD PÅ SIKKERHETSBESTEMMELSER

Forsvarsbygg forventer at din arbeidsgiver sørger for at det medfører konsekvenser å bryte, eller sette seg ut over sikkerhetstiltak.

Gjentakende brudd på sikkerhetsbestemmelser kan medføre bortvisning både av den ansatte og entreprenøren.

6. HVORDAN ULYKKER KAN UNNGÅS

6.1 VI MÅ ALLE I FELLESSKAP FOREBYGGE ULYKKER VED AT:

- Du tar ansvar for din egen sikkerhet
- Du er medansvarlig for dine arbeidskameraters sikkerhet
- Du er ansvarlig for å skape og beskytte et godt miljø

6.2 DU KAN GJØRE DITT VED Å:

- Medvirke ved gjennomføring av de tiltak som settes i verk for å skape et sunt og trygt arbeids- miljø
- Planlegge det du skal utføre, og varsle andre
- Delta aktivt i det organiserte arbeidet med SHA og ytre miljø
- Utføre arbeidet i samsvar med instruksjer
- Bruke verneutstyr
- Vise aktsomhet og ellers medvirke til å hindre ulykker og skader
- Bry deg når du ser arbeidskameraten din utsetter seg for unødig risiko og fare
- Sørge for god orden og godt renhold rundt deg der du arbeider

6.3 UNNGÅ FARLIGE HANDLINGER

– Du skal:

- Ikke arbeide uten verne- og sikkerhetsutstyr eller sette det ut av funksjon
- Ikke benytte farlig arbeidsstilling
- Sørge for at stiger og stillaser brukes på forskrifts- messig måte
- Ikke bruke uhensiktsmessig utstyr eller bruke utstyret på gal måte
- Ikke foreta farlig lasting, lossing, stabling eller materialtransport.
- Være nøye ved av- og påhuking ved heising.

Se til at lasten henger trygt, benytt alltid sikkerhetsstropp. Husk at dette bare skal utføres av personell med stroppe- og anhukningskurs

- Sørge for at alt elektrisk materiell er uten skader
- Ikke ta «snarveier» fordi du «skal

bare» Alle har rett til en sikker

arbeidsplass!

7. NÅR ULYKKEN HAR SKJEDD

7.1 REAKSJONER PÅ NØDSITUASJONER GENERELT

Enhver som oppdager en nødsituasjon skal straks gjøre det som er mulig for å begrense skaden. Deretter varsles nødetatene 110, 112 eller 113, dersom situasjonen krever det. Deretter melder man snarest i fra til nærmeste formann, anleggsleder, eller direkte til prosjektkontoret.

Myndigheter og Forsvarsbygg skal varsles snarest mulig.

7.2 VARSLINGSRUTINE

Oppgi:

- Hvem som varsler
- Hvor det skjedde
- Eget telefonnummer
- Hva som har skjedd
- Når det skjedde
- Aktuelle telefoner

7.3 PERSONSKADE

Første mann på stedet:

- Iverksette nødvendig førstehjelp.
- Tilkalle ambulanse (113)
- Varsle brann- eller redningsvesen dersom noen sitter fastklemt (110)
- Tilkalle nødvendig hjelp
- Sperre av skadestedet

- Varsle entreprenøren/arbeidsgiverens ansvarlige ledelse

Arbeidsleder/formann:

- Begi seg til ulykkesstedet
- Varsle politi og arbeidstilsynet
- Varsle bygge-/anleggsleder
- Beordre telefonvakt
- Tilkalle verneombud og sikkerhetsleder i hoved- bedrift og koordinator for SHA i utførelsesfasen (KU), prosjektleder og regionsjef i Forsvarsbygg
- Organisere hjelpearbeidet
- Notere tidspunktet for ulykken og når ulykken ble varslet

Ansvarshavende for vedkommende firma:

- Umiddelbart kontakte daglig leder for vedkommende firma
- Snarest begi seg til ulykkesstedet
- Overta ansvaret for hjelpearbeidet
- Være kontaktperson for politiet og arbeidstilsyn
- Varsle pårørende i samråd med politi/sykehus
- Sørge for informasjon til arbeidskamerater

Ledelse for vedkommende firma:

- Utpeke kontaktperson ved hovedkontoret
- Informere verneleder, eller hovedverneombud
- Begi seg til ulykkesstedet om mulig
- Sørge for nødvendig kontakt med pårørende etter samråd med politi og sykehus

7.4 BRANNOGANNENSKADE

Første mann på stedet:

- Prøve å redde eventuelle personer i faresonen
- Prøve å slokke/begrense brannen/skaden
- Varsle brannvesenet
- Om nødvendig sende veiviser til avtalt sted
- Om mulig sørge for fri ferdsel til brann/ skadestedet for å unngå følgeskader
- Rapportere til entreprenørens ansvarlige ledelse

Entreprenørens ansvarlige ledelse:

- Sjekke at ovennevnte punkter er utført
- Avklare omfang av brann/forurensing/fare for forgiftning eller eksplosjon
- Begrense/avgrense brannen/skaden ved egne tiltak
- Påse at politi er varslet

8.1 INFORMASJONSBEREDSKAP

Ved alvorlig hendelse/ulykke gjelder følgende informasjonsansvar:

8.2 VARSLING TIL PÅRØRENDE

Det er politiet som skal varsle og informere de pårørende til personer som er involvert i alvorlige ulykker eller hendelser.

Husk:

Ingen andre, verken Forsvarsbygg eller entre- prenøren eller du som arbeider i prosjektet skal gi pårørende informasjon før den er frigitt av politiet.

Det er kun redningsmannskapet som kommer til ulykkesstedet som skal ha den informasjon de ber om.

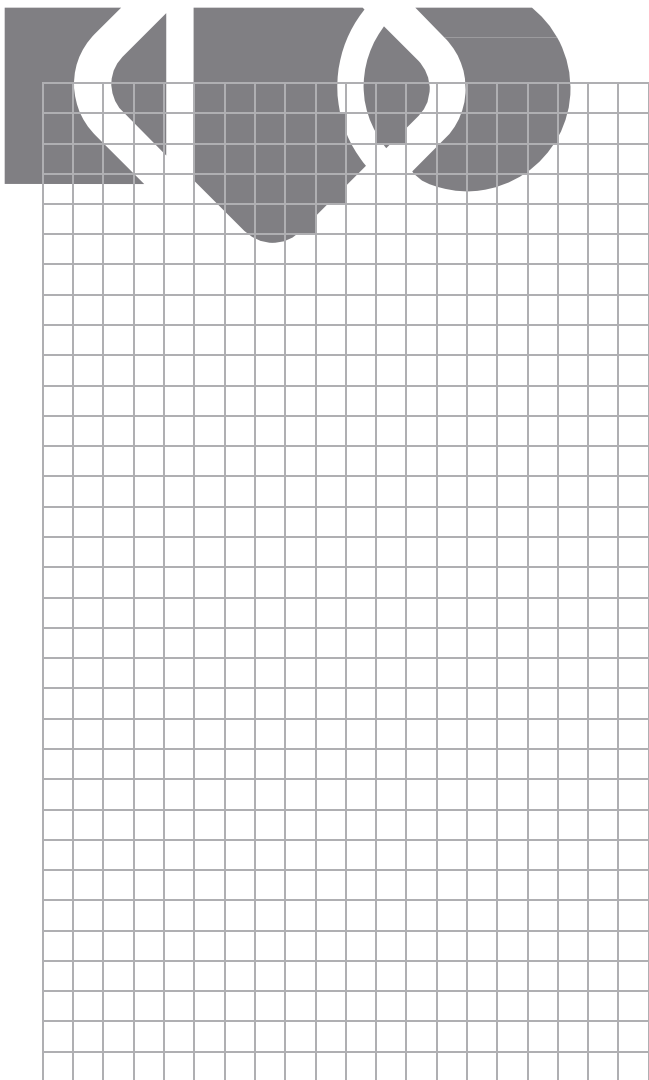
8.3 ØVRIG INFORMASJON

Det er Forsvarsbyggs øverste ansvarlige for bygge-/ anleggsprosjektet som skal informere om hva som har skjedd og hva som gjøres i sakens anledning. Uttalelser til pressen skal alltid koordineres med prosjektledelsen i Forsvarsbygg.

Hovedentreprenør og underentreprenørene informerer egne ansatte.

Når pressesenter blir opprettet (ved større

ulykker) skal alle henvendelser skje til politi/lensmann som henviser til tid og sted for videre informasjon.

RETURNERES TIL VERNELEDEREN I DITT FIRMA!

Erklæring:

- ☐ Jeg har mottatt Sikkerhetsboken og gjort meg nøye kjent med innholdet i boken. Verneleder har informert om firmaets spesielle regler og rutiner som skal gjelde.

Navn:

.....

Adr.:

.....

Fødselsdato:

.....

Firma:

.....

Etter en ulykke skal følgende varsles:

Navn og telefonnr.:

.....

Navn og telefonnr:

.....

.....
...

Dato

Underskrift

Din underskrift gir deg adgang til bygge-/anleggsområdet.

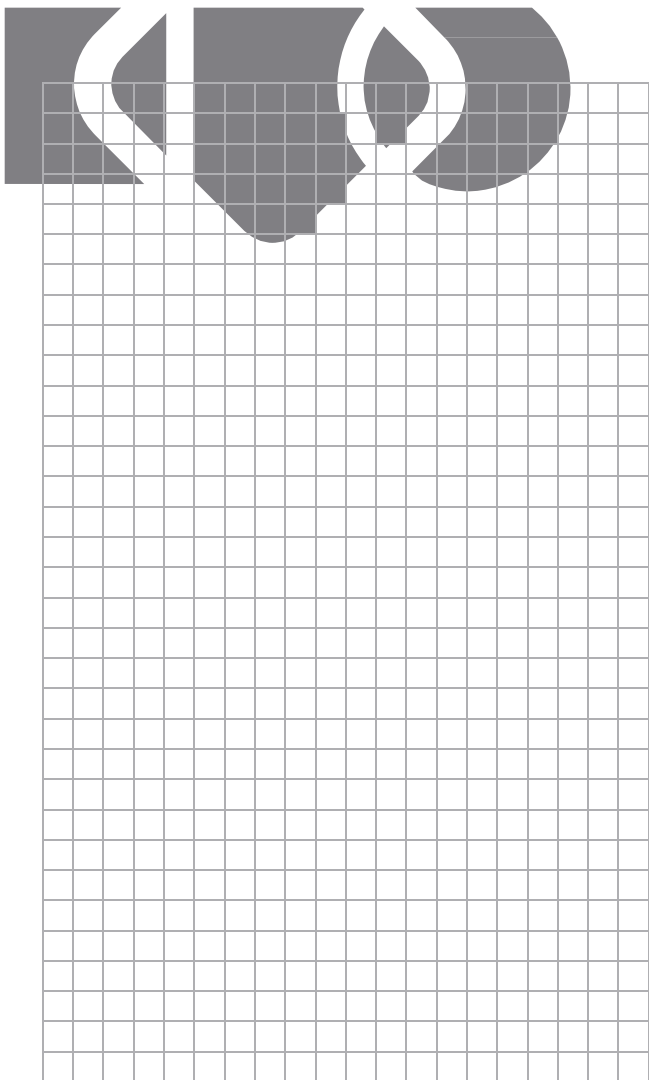
...

Mottatt

Dato

...

Underskrift av firmaets
anleggsleder/verneleder

MELDING OM UØNSKET HENDELSE (AVVIKSMELDING, MELDING OM NESTENULYKKE)

Påanlegg: _____

Dato: _____ Klokken: _____

Hvor på anlegget: _____

1. Hva har skjedd: _____

2. Hva er resultatet: _____

3. Årsak til hendelsen: _____

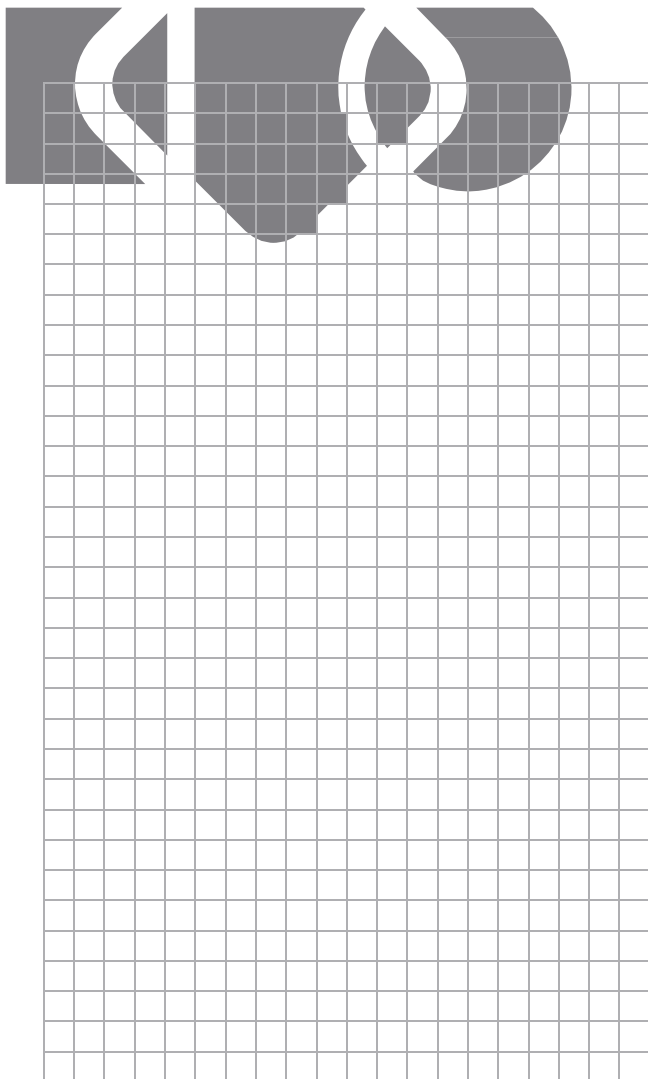
4. Hva kan gjøres for å hindre slike hendelser: _____

.....

Dato

Signatur

Leveres din overordnede

MELDING OM UØNSKET HENDELSE (AVVIKSMELDING, MELDING OM NESTENULYKKE)

Påanlegg: _____

Dato: _____ Klokken: _____

Hvor på anlegget: _____

1. Hva har skjedd: _____

2. Hva er resultatet: _____

3. Årsak til hendelsen: _____

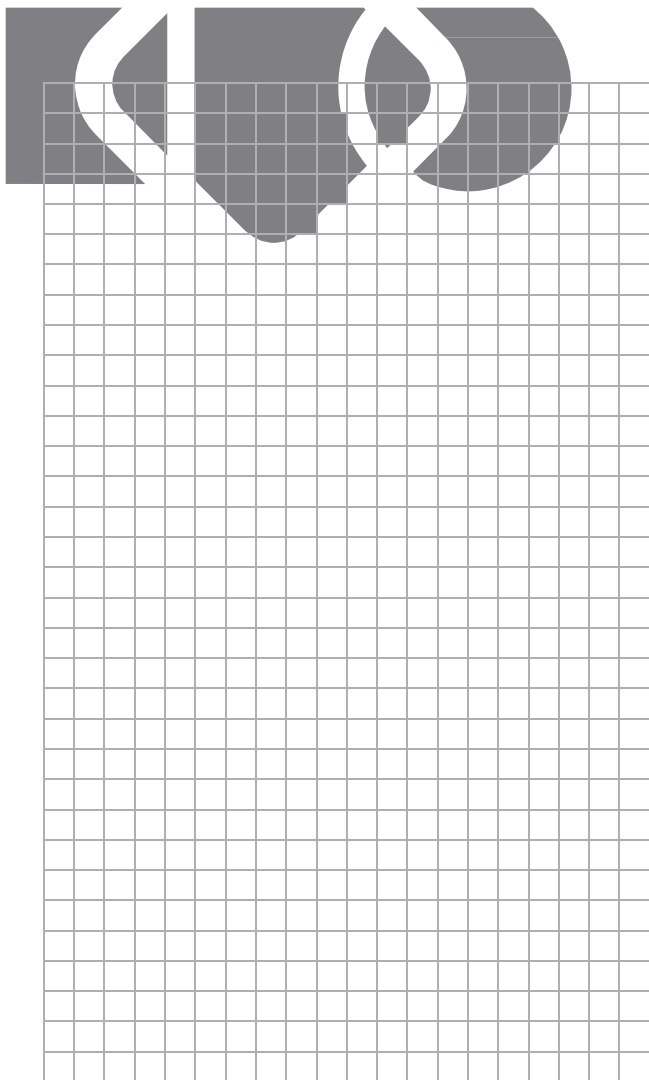
4. Hva kan gjøres for å hindre slike hendelser: _____

.....

Dato

Signatur

Leveres din overordnede

VARSLING

Forsvarsbygg har en sentral varslingskanal. Alle har rett til å varsle om antatte kritikkverdige forhold hos leverandør eller underleverandør der forholdet kan ha tilknytning til en avtale med Forsvarsbygg. Eksempler på dette kan være (listen er ikke uttømmende):

- sosial dumping
- arbeidslivskriminalitet
- mangelfull oppfølging av avvik, ulykker og forhold som kan medføre fare for liv og helse
- korrupsjon, underslag og andre former for økonomisk kriminalitet
- mobbing og trakassering
- brudd på lov/forskrift
- brudd på etiske retningslinjer, eller på etiske standarder som det er bred tilslutning til i samfunnet

Du kan varsle på:

varsling@forsvarsbygg.no eller tlf.

45878231 eller Forsvarsbygg

varslingskanal, Postboks 405 Sentrum,
0103 OSLO

Du kan også varsle anonymt. Da er det ekstra viktig at du er konkret i ditt varsel om:

- hva saken gjelder
- hvor og når det har skjedd og
- hvem som eventuelt er berørt

Når du kan krysse av på at du er kjent med de forholdene vi har omtalt i denne boken, har vi tillit til at du vil gjøre en god jobb hos oss.

Velkommen til Forsvarsbyggs byggeprosjekt, byggeplassen og samarbeidet!

Vi ønsker hverandre lykke til med arbeidet med å nå våre felles mål.

www.forsvarsbygg.no

tlf: 815 70 400

forsvarsbygg